Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0826U002992

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 30-06-2026

Статус: Запланована

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Марич Наталія Іванівна

2. Nataliia I. Marych

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 081

Назва наукової спеціальності: Право

Галузь / галузі знань: право

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Право

Дата захисту: 29-06-2026

Спеціальність за освітою: право

Місце роботи здобувача: Львівський інститут Приватного акціонерного товариства "Вищий навчальний заклад "Міжрегіональна Академія управління персоналом"

Код за ЄДРПОУ: 25558766

Місцезнаходження: вул. Мазепи, Львів, 79058, Україна

Форма власності: Приватна/недержавна

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 13932

Повне найменування юридичної особи: Приватне акціонерне товариство "Вищий навчальний заклад "Міжрегіональна Академія управління персоналом"

Код за ЄДРПОУ: 00127522

Місцезнаходження: вул. Фрометівська, Київ, 03039, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Приватне акціонерне товариство "Вищий навчальний заклад "Міжрегіональна Академія управління персоналом"

Код за ЄДРПОУ: 00127522

Місцезнаходження: вул. Фрометівська, Київ, 03039, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 10.01.02

Тема дисертації:

1. Реалізація в Україні права на заміну виконання юридичних обов'язків, несумісних із переконаннями людини

2. The Implementation in Ukraine of the Right to Substitute the Performance of Legal Obligations Incompatible with a Person's Beliefs

Реферат/анотація:

1. У дисертації досліджено загальнотеоретичні, міжнародні, галузеві аспекти права на заміну виконання юридичних обов'язків, несумісних із переконаннями людини (релігійними чи іншими). Здійснено комплексний аналіз юридичного механізму забезпечення цього права в Україні та окреслено пропозиції щодо його покращення. Розглянуто свободу віросповідання як одну з найважливіших цінностей, можливостей людини щодо самовизначення з питань віри та її сповідування. Розкрито свободу віросповідання як право природне та юридичне. Наголошено, що свобода віросповідання як природне право – це можливість людини, дана їй Богом. Свобода віросповідання як суб'єктивне юридичне право – це можливість людини, закріплена в юридичних нормах і гарантована державою.Наголошено, що в

законодавстві України передбачена можливість людини на заміну виконання юридичних обов'язків, несумісних із її переконаннями (релігійними чи іншими), а не право утримуватися від здійснення таких обов'язків. Це обумовлено тим, що в юридичних нормах не може закріплюватися відмова людини від реалізації її юридичних обов'язків, з огляду навіть на її релігійні чи інші переконання. Право на заміну виконання юридичних обов'язків, несумісних із переконаннями людини, є елементом свободи віросповідання як суб'єктивного юридичного права, закріпленого в законодавстві України. Сформульовано авторське визначення поняття права на заміну виконання юридичних обов'язків, що є несумісними з переконаннями особи, яке розглядається як різновид суб'єктивного юридичного права, інституціоналізованого у системі національного законодавства України та гарантованого державою через відповідні правові механізми. Змістовне наповнення цього права полягає у наданні індивіду можливості, за наявності обґрунтованих світоглядних чи релігійних мотивів, ініціювати заміну виконання одного юридично встановленого обов'язку іншим, альтернативним за своїм характером, у межах і спосіб, визначені чинними нормативноправовими актами, що відображає баланс між імперативністю правового регулювання та необхідністю поваги до свободи совісті. Сформульовано пропозиції до удосконалення законодавства України з питань складання присяги: 1) у конституційному законодавстві України закріпити процедуру складання присяги Президентом України на Пересопницькому Євангелії і Конституції України; 2) дозволити особам за їхнім бажанням складати релігійну чи світську присягу. Наголошено, що у податковій сфері громадяни також можуть відмовлятися від виконання окремих юридичних обов'язків через свої релігійні чи інші переконання (прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків; комп'ютеризованого зняття відбитків пальців; сплати податків на військові цілі тощо). Стверджено, що позитивним аспектом законодавства України є закріплення права на заміну обліку фізичних осіб, які через свої релігійні переконання відмовляються від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків

2. This dissertation examines the general theoretical, international, and sectorspecific aspects of the right to substitute the performance of legal obligations that are incompatible with a person's beliefs (religious or otherwise). It provides a comprehensive analysis of the legal mechanism for ensuring this right in Ukraine and outlines proposals for its improvement.This paper examines freedom of religion as one of the most important values and as a human's capacity for self-determination regarding matters of faith and its practice. Freedom of religion is explored as both a natural and a legal right. It is emphasized that freedom of religion as a natural right is a human capacity granted by God. Freedom of religion as a subjective legal right is a human capacity enshrined in legal norms and guaranteed by the state.The author defines the concept of the right to substitute the performance of legal obligations incompatible with a person's beliefs as a subjective legal right enshrined in Ukrainian law: it is the opportunity, guaranteed by the state, for a person to substitute the performance of one legal obligation with another on the grounds of their beliefs (religious or otherwise) in cases specified by law. The following legal obligations are identified, the fulfillment of which in Ukraine (and in other countries) may conflict with a person's beliefs, namely: performing military service, and sometimes alternative service; mandatory medical treatment and disease prevention (vaccination, etc.); taking an oath (religious or otherwise) in cases specified by law; refusal to fulfill tax obligations, in particular regarding the acceptance of a taxpayer identification number; participation in state or religious rites (ceremonies); prohibition on wearing certain clothing, religious symbols, etc. Taking into account the types of legal obligations whose fulfillment may conflict with a person's beliefs, the following types of this human right have been identified: 1) the right of citizens to substitute military service with alternative (nonmilitary) service; 2) the right to substitute the performance of legal obligations in the field of healthcare; 3) the right to substitute the taking of an oath (religious or otherwise); 4) the right to substitute the performance of legal obligations in the tax sphere; 5) the right to substitute the wearing of a specific item of clothing or religious symbol, etc. Proposals have been formulated to improve Ukrainian legislation regarding the taking of oaths: 1) to enshrine in Ukraine's constitutional legislation the procedure for the President of Ukraine to take the oath on the Peresopnytsia Gospel and the Constitution of Ukraine; 2) to allow individuals, at their discretion, to take a religious or secular oath. It was emphasized that in the tax sphere, citizens may also refuse to fulfill certain legal obligations due to their religious or other beliefs (acceptance of a taxpayer identification number; computerized

fingerprinting; payment of taxes for military purposes, etc.). It is noted that a positive aspect of Ukrainian legislation is the enshrinement of the right to alternative registration for individuals who, due to their religious beliefs, refuse to accept a taxpayer identification number.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- Shvets D., Pyvovar M., Oleksiv I., Zhyravetskyy T, Marych N. State policy in the field of employment: legal problems and prospects in the conditions of martial law. Naukovyi Visnyk Natsionalnoho Hirnychoho Universytetu. 2024. № 2. С. 185– 193 (SCOPUS)
- Марич Н. І. Свобода віросповідання та право утримуватися від окремих дій, несумісних із релігійними чи іншими переконаннями людини: загальнотеоретична характеристика. Науковий вісник Ужгородського Національного Університету. Серія Право. Випуск 86. Частина 1. 2024. С. 226–232
- Марич Н.І. Право громадянина на заміну виконання військового обов'язку альтернативною (невійськовою) службою: стан, проблеми реалізації в Україні в умовах війни. Аналітично-порівняльне правознавство. № 4. частина 1. 2025. С. 77–84
- Марич Н.І. Право на заміну виконання окремих юридичних обов’язків, несумісних із релігійними чи іншими переконаннями людини: загальнотеоретичний аспект. Науковий вісник Ужгородського Національного Університету. Серія Право. Випуск 90. Частина 1. 2025. С. 107–116
- Марич Н.І. Сфера охорони здоров’я: конституційно-правові аспекти реалізації права людини на заміну виконання окремих юридичних обов’язків. Наукові перспективи. № 3 (69). 2026. С. 1144–1157
- Марич Н.І. Право на заміну виконання окремих юридичних обов’язків, несумісних із релігійними чи іншими переконаннями людини: юридичне забезпечення в Україні в умовах війни. Незалежність України: права людини та національна безпека: збірник матеріалів Другої міжнародної науково-практичної конференції (Львів, 20 травня 2022 року) / Національний університет «Львівська політехніка»; упоряд. Л. В. Ярмол. Львів: Галицька видавнича спілка, 2022. С. 202-204
- Марич Н. Право на заміну виконання окремих юридичних обов’язків, несумісних з релігійними чи іншими переконаннями людини як складник свободи віросповідання. Сучасний конституціоналізм та євроінтеграційні процеси в Україні : збірник матеріалів учасників Шостої міжнародної науковопрактичної конференції (Національний університет «Львівська політехніка», Львів, 22 листопада 2024 року) / упоряд. О.І. Баскакова. Львів: Видавництво ТОВ «4ФЕМІЛІ», 2024 С. 158-161
- Марич Н. Правове регулювання проходження альтернативної служби в Україні: стан, проблеми, пропозиції щодо удосконалення. Незалежність України: права людини та національна безпека: збірник матеріалів Четвертої міжнародної науково-практичної конференції (Львів, 12 квітня 2024 року) / Національний університет «Львівська політехніка» ; упоряд. проф. Л. В. Ярмол, Я. С. Олійник. Київ : КНТ, 2024. С. 167-171
- Марич Н. І. Поняття, значення, елементи свободи віросповідання. Річні підсумки під час війни, роздуми вголос про майбутнє та святкові побажання для України і світу: матеріали міжнародної правової школи, м. Ужгород, 27 грудня 2024 р. Ужгород: Ужгородський національний університет, 2024. С. 50-57
- Марич Н. Право на заміну військової служби альтернативною службою: міжнародні та національні аспекти. Публічна служба: вектори реформування в умовах воєнного стану: зб. матеріалів Всеукр. наук.-

практ. конф. з нагоди Дня державної служби (м. Харків, 19 черв. 2025 р.). Харків : Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2025. 324 с. Електронне наукове видання. https://nauka.nlu.edu.ua/nauka/vnd/zbirnyky-naukovyh-konferenczij/. С. 123-127

- Марич Н. Реалізація юридичних обов'язків громадянами України з огляду на релігійні чи інші переконання. Незалежність України: права людини та національна безпека: збірник матеріалів П'ятої міжнародної науково-практичної конференції (Львів, 4 квітня 2025 року) / за ред. проф. В.Б. Ковальчука, проф. Л.В. Ярмол; Навчально-науковий інститут права, психології та інноваційної освіти Національного університету «Львівська політехніка». Львів-Острог: вид-во ТОВ «4Фемілі», 2025. С. 184-186
- Марич Н. Юридичне забезпечення в Україні права на заміну виконання окремих юридичних обов'язків, несумісних з релігійними чи іншими переконаннями людини. Управління ЄС та післявоєнні трансформації України: збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції (м. Львів, 23 жовтня 2025 року) / Національний університет «Львівська політехніка»; упоряд. проф. Ковальчук В. Б., проф. Мельниченко Б. Б. Львів : БОНА, 2025. С. 116- 118.
- Марич Н. Право людини на заміну виконання окремих юридичних обов'язків у сфері охорони здоров'я, несумісних з її релігійними чи іншими переконаннями. Сучасний конституціоналізм та євроінтеграційні процеси в Україні: збірник матеріалів Сьомої міжнародної науково-практичної конференції (м. Львів, 28 листопада 2025 року) / Національний університет «Львівська політехніка»; упоряд. проф. Ковальчук В. Б., Баскакова О. І. Острог: «4Фемілі», 2025. С. 146-47

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Савка Олександр Іванович

2. Oleksandr I. Savka

Кваліфікація: к.ю.н., 12.00.09

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-1723-3412

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Приватне акціонерне товариство "Вищий навчальний заклад "Міжрегіональна Академія управління персоналом"

Код за ЄДРПОУ: 00127522

Місцезнаходження: вул. Фрометівська, Київ, 03039, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Сопілко Ірина Миколаївна

2. Iryna M. Sopilko

Кваліфікація: д. ю. н., професор, 12.00.07

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-9594-9280

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національна академія внутрішніх справ

Код за ЄДРПОУ: 08751177

Місцезнаходження: пл. Солом'янська, Київ, 03035, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Олійник Ярина Святославівна

2. Yarina Oliinyk

Кваліфікація: д. ю. н., доц., 12.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-5906-4565

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний університет "Львівська політехніка"

Код за ЄДРПОУ: 02071010

Місцезнаходження: вул. Степана Бандери, Львів, 79013, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Лисенко Сергій Олексійович

2. Serhii O. Lysenko

Кваліфікація: д. ю. н., професор, 12.00.07

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-7050-5536

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Приватне акціонерне товариство "Вищий навчальний заклад "Міжрегіональна Академія управління персоналом"

Код за ЄДРПОУ: 00127522

Місцезнаходження: вул. Фрометівська, Київ, 03039, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Вацюк Віктор Олександрович
2. Viktor O. Vatsiuk

Кваліфікація: к. ю. н., 12.00.08

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-8705-6223

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Приватне акціонерне товариство "Вищий навчальний заклад "Міжрегіональна Академія управління персоналом"

Код за ЄДРПОУ: 00127522

Місцезнаходження: вул. Фрометівська, Київ, 03039, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові голови ради	Заросило Володимир Олексійович
Власне Прізвище Ім'я По-батькові головуючого на засіданні	Заросило Володимир Олексійович
Відповідальний за підготовку облікових документів	Муравйов Кирил Володимирович
Реєстратор	Юрченко Тетяна Анатоліївна
Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є відповідальним за реєстрацію наукової діяльності	Юрченко Тетяна Анатоліївна